

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Disputatio Quarta. De Locutione, & Illuminatione Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

DISPUTATIO IV. DE LOCUTIONE & ILLUMINATIONE ANGELORUM.

Loqui Angelos verè & realiter, non verò metaphorice, res est jam extra controversiam, nam id clarè demonstratur ex Scriptura, tam veteris, quam novi testamenti, nam Isai. 6. dicitur quòd Alter ad alterum clamaverit, Sanctus Sanctus &c. Zacharia. Angelus, qui loquebatur in me, egrediebatur & alius Angelus egrediebatur in occursum ejus, & dixit ad eum &c. Apocal. 7. Unus Angelus clamavit ad alios quatuor: Nolite nocere terræ & mari, quoadusq; signemus. 1. Corinth. 13. Si linguæ hominum loquar & Angelorum, &c. qui textus clarior est, quam, ut retorquantur in sensum metaphorice, aut in præcisam rationem assumptorum corporum, si etenim in his possunt sibi & hominibus communicare conceptus, cur non etiam sine istis corporibus, cum videantur potius esse impedimento. Deinde ad felicitatem & societatem pertinet, posse futurum loqui, quo bono privarentur, si loquela ipsis negaretur. Accedunt Patres, nam D. August. lib. de Divinatione Dæm. cap. 6. ponit in illis auditum, ait enim: Si quid ex illa Dei dispositione prænuntiant, audiunt; audire autem non possunt, nisi loquentem; similia habent alii, quos, ad rem properando, omitto, sit igitur

QUÆSTIO I.

*Quomodo Angeli loquantur ad se
in vicem?*

I.
*Diversitas
opinionum.*

In hac Quæstione gravissimè inter se altercantur Authores, diversis diversa opinantibus, nam Durandus putat, eos loqui per signa aliqua sensibilia, in aère, vel cœlo ab Angelis efformata; Molina, Arriaga, asserunt, eos loqui per signa aliqua spiritalia, distincta à speciebus, & actibus vitalibus Angelorum. Vasquez, Amicus putat, loquelam Angelorum esse actum reflexum super actum habitum, quem alteri manifestare intendit: D. Thomas p. q. 107. a. 1. Capreolus, Cajetanus, dicunt, locutionem aliud non esse, quam ordinationem conceptus mentis ad alium, ad hoc quòd voluntas ejus alteri innotescat, & auditionem aliud non esse, quam intelligentiam, quæ oritur in intellectu audientis, ex ordinatione Angeli loquentis. Scotus cum suis, Pontio excepto, 2. d. 9. q. docet, locutionem Angelorum fieri per productionem alicujus effectus in intellectu Angeli audientis, quam dicit esse speciem, vel actum intellectiōis vel utrumq; Pro quâ sententia intelligenda

II.
*Locutio ordi-
natur ad
alium.*

Notandum I. Locutionem in Angelis, sicuti & in nobis, intrinsecè ordinari ad actum intelligendi, nam est actio quædam à loquente, terminata ad similem conceptum in audiente producendum, porrò auditus in Angelis intellectus est, unde, sicut corporalis locutio terminatur ad auditum, ita Angelorum ad intellectum, intellectus autem aliud producere natus non est, quam intellectiōem, hinc difficultas est, quænam intellectiō ex iis, quas Angelus habere potest, vocetur auditio, quæq; vocetur locutio? pro quo

III.
*Angelus
quatuor mo-
dis intelligit.*

Notandum 2. Angelus, connaturaliter loquendo, quatuor modis intelligere potest, primò intuendo eas in seipsis; secundò intuendo eandem rem in intellectu alterius Angeli; tertio abstractivè per speciem inditam

vel acquisitam; Et neutra ex istis dici potest auditio, quia istæ non fiunt ab aliqua expellione alicujus Angeli loquentis, sed causantur ab objecto vel specie, sicut quæcumq; alie intellectiōes, proinde nihil particulare habent, quare auditiones dici deberent. Quarto autem modo potest aliquid intelligere per hoc, quòd alter Angelus exprimat in ipso alicujus rei conceptum, ad quem ipse non habet & activè, sed merè passivè, & hæc vocatur auditio, quare auditio differt ab aliis cognitiōibus per hoc, quòd illa præcisè causatur ab intellectu exprimente loquentis Angeli, unde dato, quòd objectum auditum, vel species, vel aliquid, quòd concurrat ad causationem loquentis, effectus præsens intellectui audientis, & produceret intellectiōem de seipso, illa cognitio non esset auditio, quia non fieret per oppositionem intellectus loquentis, sed esset visio, abstractiva vel intuitiva.

Notandum 3. Illam cognitiōem, quæ dicitur auditio, non gigni ab actu intellectiōis, sed à memoria fecunda intellectus Angeli loquentis, quæ primò causant intellectiōem in loquente, secundò cognitiōem in intellectu audientis, ita, quòd sint duo actus subordinati ab eadem causa provenientes, nempe productio conceptus in intellectu loquentis, & productio ejusdem conceptus in intellectu audientis & ratio est, quia actualis intellectiō non habet rationem parentis, sed memoria, idcirco in Divinis Pater gignit Filium, non intellectiōem, sed memoriâ. His prænotatis

DICO I. Locutio Angelorum, nec fit per signa sensibilia & materialia, nec per spiritalia, quæ non essent intellectiōes. Hæc est contra Durandum & Molinam &c.

Probatur prima pars ex D. Damasceno lib. 2. de fide cap. 3. dicente: Angelus esse, Non linguâ atq; auribus opus habentes, verum citra sermonis admixtulam cogitationes suas, absque consilia inter se communicantes &c. Deinde illi loquendi modus est Angelorum perfectiōis omnium

omnino improporcionatus; denique, si nulla essent corpora, Angeli inter se colloquerentur, quia hoc ad perfectam eorum beatitudinem & societatem pertineret, ergo. Non nego tamen, quod Angeli etiam loqui possint eformatis quibusdam characteribus, & signis materialibus, maxime, quando ad homines mittuntur, sed hic non est eorum connaturalis loquendi modus: hinc

Probatur secunda pars: Illa signa, vel essent naturalia, vel ad placitum, neutrum dici potest, ergo: probatur minor: Non ad placitum, quia ad hoc fuisset necessarium, quod convenissent inter se de institutione horum signorum, & sic ante essent collocuti, antequam haberent illa signa, etsi semel sine illis poterant loqui, poterunt semper. Nec dicas, Deum infudisse illa signa Angelis in creatione, sicuti Adamo infudit notitiam linguæ Hebraicæ, quia hæc signa, vel essent ejusdem rationis cum omnibus, vel diversa, si secundum; ergo unusquisque Angelus haberet proprium idioma, & ita non intelligeretur ab alio, sicut Turca Germanum non intelligit; si verò primum dicatur, cum hæc entia essent necessaria, non libera, sequeretur, quemlibet audire alium loquentem, nec posset esse inter eos secreta locutio, quod absurdum non sequitur in hominibus, cum possimus alteri submissè loqui pluribus etiam presentibus, unde non est paritas de Adamo. Nec potest dici esse signa naturalia, quia tunc non posset eodem modo, sicuti ante dixi, unus alteri secretò loqui, quia naturalia omnibus Angelis sunt cognita; tum etiam, quia non potest explicari, in quo fundetur naturalis significatio illorum, respectu rerum, quas naturaliter representant, non enim fundatur in ratione naturalis imaginis rerum, aliàs essent species impressæ vel expressæ; nec in connexionione causæ cum effectu vel econtrà, quia nec sunt causæ rerum, quas significant, ut patet; nec effectus producti ab actibus intellectus & voluntatis, quos principaliter representant, quia hujusmodi actus non sunt nati producere nisi species vel habitus.

VI.
Nec in cognitione reflexiva.

DICO 2. Locutio Angelorum non consistit in cognitione reflexiva, vel quasi reflexiva super actum, de quo fit locutio, per quam ordinareretur ad alteri manifestandum directum. Hæc est contra tertiam sententiam.

Probatur: Locutio non consistit in actione purè immanente Angeli loquentis, sed hæc cognitio reflexiva esset purè immanens, ergo: patet maj. quia per locutionem debet aliquid causari in audiente, ratione cuius moveatur ad attendendum loquentem, maxime, si audiens esset distractus circa alia objecta: probatur minor: Quia nequit aliquid transire Physicè de contradictorio, in contradictorium, sine aliquo novo in se recepto, sed Angelus transit Physicè, & per intrinsecam mutationem de non audiente, ad esse audientem, non enim fit audiens per solam denominationem extrinsecam, sicut patres dicitur visus, cum auditio sit actus vitalis, ergo. Deinde sequeretur, quod unus Angelus nunquam posset decipere alium, quia loquitur producendo in se cognitionem reflexam actus prioris, ut voliti manifestari, sed nequit Angelus vel se decipere, vel cognoscere suum actum actum.

F. Amandi Hermann Metaphysica.

liter, ac est, ut volitum manifestari alteri, ergo.

DICO 3. Neq; locutio consistit in ordinatione conceptus mentis Angeli loquentis ad alium ad hoc, ut alteri voluntas ejus innoscatur. Hæc est contra Thomistas.

VII.
Nec in ordinatione conceptus ad alterum.

Probatur primò: Res immutata manens in se, eodem modo se habet respectu unius, ac respectu alterius, sed conceptus mentis in Angelo loquente, immutatus manet ante ordinationem illam & post eandem; ergo eodem modo se habet respectu Angeli loquentis & audientis; sed subsumo; ante ordinationem ille unus Angelus non dicebatur loquens & alter audiens, ergo nec post; probatur min. Quia ordinatio illa est respectus extrinsecus, qui nullam dicit mutationem in intellectu, sed tantum in voluntate, ergo.

Probatur secundò: Ut Angelus unus audiat alterum loquentem, audiens debet aliquo modo excitari, sed per ordinationem illam non excitatur, ergo; probatur minor; quia ordinatio est actus voluntatis, actus autem voluntatis excitare non potest, quia est tam secretus Angelo audienti, ac quicunq; alius actus intellectus vel voluntatis, sed alium intelligere non potest ante, ergo nec istum &c. Confirmatur: Quia locutio est actus intellectus, non voluntatis, sicut etiam est auditio, ergo.

Dices: Licet actus intellectus & voluntatis ante ordinationem non possint cognosci ab Angelo, possunt tamen post, quia hæc transfert ad statum naturalis cognitionis. Sed Contrà: Per quid transfertur hæc volitio ad statum naturalis cognitionis? per aliam? si sic, ibis in infinitum. Contrà secundò: Nihil potest aliquid ad alium statum transferre, nisi illud alterum aliquo modo mutet, sed &c. ergo.

Dices 2. Species infusas actuum interorum esse talis nature, ut posita extrinsecà ordinatione loquentis statim excitent audientem. Contrà 1. Auditio est passio audientis; ergo debet ab aliquo prodci, species sola non est productiva talis passionis, ergo. Contrà 2. Voluntas non potest movere, nisi potentias proprii suppositi; ergo ex ejus imperio non possunt species excitare audientem. Contrà 3. Data tali virtute excitativa specierum; Quæro, quomodo Angelus per talem speciem excitatus, scit se potius ab Angelo hoc, quam illo excitari, supposito, quod plures simul cum alloquantur; maxime, cum eadem species nata sit representare plures cogitationes, secundum Thomistas, & tunc Angelus audiens nesciet, an potius hoc, vel aliud velit loquens ipsi dicere, recurrere autem ad novam speciem, est planè voluntarium.

DICO 4. Locutio Angelorum desatò fit per causationem & productionem conceptus, vel alicujus effectus alterius in intellectu Angeli audientis. Ita Doctor subtilis contra reliquas sententias.

VIII.
Locutio Angelorum fit per productionem alicujus effectus in altero Angelo.

Probatur cum eodem primò: Quando aliquid est in actu primo sufficienter respectu alicujus effectus, potest illum causare in quocunq; subjecto etiam sufficienter disposito & proportionato, sed Angelus est sufficienter in actu primo respectu conceptus, de quo loquitur; ergo potest illum in quocunq;

Yyyy 2 subjecto

subjecto similiter proportionato & disposito producere; subsumo; sed intellectus Angeli audientis est taliter proportionatus, ergo. Major patet, quia hæc est proportio activi & passivi in communi, ut agat, quando est passum approximatum, unde etiam omnibus in particulari convenire debet, minor etiam patet, & probatur subsumptum; quia intellectus Angeli audientis est ejusdem rationis cum intellectu Angeli loquentis, ergo.

IX.

Dices: Intellectum Angeli non esse æqualiter dispositum, sicut est intellectus loquentis, & sic, licet, in se possit producere intellectionem, non poterit tamen in alio; ant. patet, quia intellectus loquentis est informatus specie, vel objecto, audientis non, ergo. R. negando ant. cum sua ratione, nam species, vel objectum non possunt variare ipsius passivi dispositionem, quia illud, quod est de se tantum activum, non potest variare passivum, vel receptivum dispositum & proportionatum, sive ponatur, sive non ponatur, sed species est tantum activa, & non passiva, ergo non potest variare intellectus audientis passivitatem, sive adfit, sive non adfit, consequenter nec impedire, quò minus conceptus ab alio possit in ipso produci.

Dices: Intellectum Angeli non esse passivum connaturaliter ab ullo agente creato, ergo vel ex hoc capite alius Angelus non potest in ipso producere intellectionem. R. dist. ant. non est passivus passione corruptiva, concedo, perfectiva, nego ant. & consequ. quòd autem intellectus Angelicus passivus sit, patet, quia potest recipere propriam suam intellectionem, quæ est accidens de genere qualitatis, deinde est etiam passivus ab alio, nam docet ipse D. Thomas q. 107. a. 1. in resp. ad tertium, quòd, sicut noster auditus excitatur per aliquod sensibile ad audiendum, ita etiam per aliquod intelligibile excitari mentem Angelicam, sed ista excitatio nequit fieri sine passione, ergo. Minor probatur, quia dum excitatur, movetur, & si intelligibile aliquod creatum est, movetur ab aliquo agente naturali & creato.

X.

Probatur Conclusio secundò:

Quia locutio Angelorum melius explicari non potest, ergo. Probatur ant. quia non potest fieri per simplicem expressionem conceptus, quem Angelus habet in se ipso, tanquam in libro aperto, ut volebat Henricus, quia alioquin sequeretur, quòd loquens uni omnibus loqueretur, nam conceptus ille expressus æqualiter omnibus patet, ergo æqualiter omnibus loqueretur: Nec sufficit recurrere ad ordinationem voluntatis, quia illa ordinatio nihil causat in intellectu Angeli audientis, consequenter non magis intelligit hic, quam ille, sed æqualiter omnes. Ex quo confirmatur ratio: Quia, si nihil causatur in intellectu audientis per locutionem, nulla poterit assignari ratio, quare Angelus ille modo audiat, & ante non audiebat.

Probatur Conclusio tertio:

Illuminatio est locutionis species, sed in illuminatione, quando Deus illuminat Angelum,

Deus nihil causat in seipso, sed aliquid in intellectu Angeli illuminati, ergo verisimile est, quòd etiam Angeli superiores illuminando inferiores nihil in se, sed in illuminatis causant, ergo sic quoque dicendum est de aliis locutionibus. Sed in contrà

Arguitur 1. Intellectio est actio vitalis, sed de ejus ratione est, quòd sit actio immanens, ergo non poterit transire extra potentiam Angeli productivam. R. dist. ma. est vitalis vitalitate Physicâ, quæ consistit in Physicâ efficientia actus vitalis a principio vitali, nego ma. vitalitate intentionali, quæ consistit in vitali tendentia potentie in objectum, concedo ma. Ratio est, quia Deus vitaliter intelligit & tamen Physicè non producit, item objectum partialiter producit intellectionem, & tamen non ideo vitaliter agit; & distin. etiam minorem; de ratione formalis actionis vitalis, grammaticaliter sumptæ, est immanenter agere concedo mi. actionis de genere actioni, nego ma. & consequ. Itaque intellectio dictæ actio immanens, non præcisè quia subjicitur, in efficiente illam, sed etiam quia est in agente & operante per illam, unde, quia manet in audiente & intelligente Angelo per illam, licet ab alio producatur, dicitur adhuc vitalis, & quia tendit per eam vitaliter in objectum.

Instatur: Implicat, quòd ignis a. possit calefacere per calefactionem ab igne B. productam, ergo etiam implicat, intellectum Angeli audientis intelligere per intellectionem ab Angelo loquente productam. R. negando consequ. quia calefacere, est effectivè ex se producere calorem, & per actionem quidem, quæ est de genere actionis, quæ exigit esse in fundam. toto suo, intelligere verò non consistit in sola efficientia, sed quàm maximè in recipientia, quia secundum Arist. 3. de anima, intelligi est quoddam pati, hinc parum refert, à quo producatur, dummodo postmodum potentia per illam intellectionem vitaliter in objectum tendat, unde disparitas est hæc, quòd calefactio sit de genere causæ efficientis, intellectio verò, licet efficientiam prærequirat in uno, vel altero, est tamen magis de genere causæ formalis.

Urgetur: Si unus Angelus posset in altero producere intellectionem, per quam vitaliter posset intelligere, posset etiam in homine, sed hoc est falsum, ergo: Probatur sequela, quia in operatione intellectiva, anima non utitur corpore, sed solum virtute spiritali, ergo, &c. R. negando seq. cujus probationem dist. in operatione intellectiva, anima non dependet, & utitur corpore formaliter, concedo, antecedenter & præquisitivè, nego ant. & consequ. unde non ideo præcisè nequit deficiò infundi, & imprimi intellectio nobis ab Angelo, quòd intellectio non sit materialis, sed spiritalis, sed ideo, quia pro hoc statu in anima nihil recipitur, nisi quod prius recipiatur in sensibus.

Arguitur 2. Ex sententia nostra sequitur idem absurdum, quòd allegatum est contra Thomistas, nempe, quòd pluribus Angelis præsentibus, Angelus audiens nesciet, quis eorum

rum loqueretur, ergo, probatur sequela, poterit contingere, quod omnes Angeli praesentes de eadem re, de qua sermo fieret, haberent notitiam, quae sit per speciem vel objectum, & per intellectum, tanquam per principia productiva, sed per eadem principia produceretur conceptus, seu cognitio in intellectu Angeli audientis, ergo ille tunc non sciret, quis produxisset, cum quilibet producere potuisset, utpote, cum quilibet esset sufficienter dispositus. R. negando sequelam, cujus probationis ma. distinguo, potest contingere, &c. tanquam per principia productiva, quorum aliqua applicarentur in actu secundo, per actionem & actualem formalem tendentiam, quae in relatione consistit, concedo ma. ita, ut omnia essent formaliter sub relatione actionis & tendentiae, nego ma. itaque, licet Angeli alii praesentes haberent eadem principia, tamen Angelus audiens videret, quis eorum applicuisset ad actionem formalem, quemadmodum enim loquentem uno vident alii, quod loquatur, ita videt ipse audiens, quis loquatur. Sed

Instatur: Potest contingere, quod Angelus ille, ad quem fit loquela, habeat speciem & objectum dispositum, aut plane notitiam, sed tunc nequibit in ipso Angelus loquens producere intellectionem, ergo, &c. probatur minor, major est enim certa, quia alioquin Angelus haberet duas numero intellectiones ad eadem re simul, unam a se productam, alteram ab Angelo loquente, sed hoc implicat, ergo, subsumo, sed non implicat loqui Angelis de re, quam sciunt, ergo loquela non debet fieri per productionem intellectionis in ipso. R. dist. mi. nequibit producere intellectionem, si Angelus audiens fuerit fortior, & noluerit auscultare, concedo mi. si loquens fuerit fortior, nego mi. itaque vel Angelus loquens est fortior, vel audiens, si hic, tunc nollet eum auscultare, & sic non poterit producere intellectionem, vel si voluerit, omnino suam priorem, sicut etiam dimittit Angelus debiliorem, quando ei loquitur fortior, & sic nunquam sunt duae actuales intellectiones simul, sed una in actu, & altera in habitu.

XIII. Tertium. **Arguitur 3.** Si unus Angelus posset imprimere alteri Angelo intellectionem, sequeretur, quod etiam alterius voluntati posset imprimere suam volitionem, sed hoc, &c. ergo. Probatur minor: Quia ex eo sequeretur, quod malus posset bono imprimere peccatum, & bonus amorem beatificum demoni, &c. sed hoc repugnat, ergo. R. quod, quamvis Angelus ista omnia producere posset in voluntate alterius Angeli, in casibus tamen impediretur ejus aetivitas a Deo, propter inconvenientias, quae inde sequerentur, sicut impedit ne cognoscant secreta cordium.

XIV. Potest fieri sine specie impressa. **Dico 5.** Inter Angelos potest interdum fieri locutio sine impressa specie per solam causationem intellectionis inter Angelos. Ita Doctor supra. Probatur: Vera locutio fieri potest de re habitualiter nota audienti, uti etiam nos possumus loqui de rebus notis, estque etiam possibile inter Angelos fieri, sed in tali casu non imprimeret speciem rei, quia jam praehabatur, & dicitur non

possunt esse simul de eadem re, ergo fieri potest locutio sine specie impressa per solam impressionem conceptus actualis.

Dico 6. Interdum locutio Angeli in intellectu audiens ad solam speciem impressam terminatur.

Probatur cum Doctore subtili: Minor virtus non potest majorem suo effectu retrahere, ergo, si superior Angelus sit impeditus, in consideratione alicujus objecti, inferior non poterit immediate in intellectu ipsius actualem cognitionem causare; tum, quia duae intellectiones intensa perfectissima non possunt intellectui audientis inesse simul, tum, quia superior Angelus posset sic occupari, ut nolit inferiorem audire, ergo tunc locutio ad solam speciem objecti terminabitur, sicuti contingit in nobis distractis.

Probatur secundò: Dato, nullum reperiri impedimentum ex parte audientis, quin valeat utrisque loquentibus attendere, & ab eisdem simul speciem, & actualem notitiam accipere, ex quo loquens voluntarie agit, ex imperio voluntatis suae, solam speciem, non actum cognoscendi, imprimere poterit.

Probatur tertio: Sicut homo loquens alteri per studium distracto, in ejus aure speciem soni, non actualem auditum efficit, licet postea species soni aliam in phantasia immitteret, per quam audiens, postea rediens a distractione, praesens objectum per sonum perciperet distincte, ita non implicat, locutionem Angeli per solam speciem impressam terminari.

Dico 7. Locutio Angeli interdum terminatur, & ad speciem, & ad actualem intellectionem. Probatur cum Doctore subtili: Si Angelus non habeat notitiam rei singularis, ejus intellectus erit receptivus utriusque speciei, impressae & expressae, sed intellectus Angeli est sufficienter in actu primo effectivè producendi utramque in passo debite applicato & approximato, ergo: Minor de actu & specie expressa patet ex dictis; probatur etiam de impressa, quia una species nata est, non modo cum intellectu producere expressam, sed etiam aliam impressam sibi similem, sicut species sensibilis causat sibi aliam similem in medio.

Dices: Actualis locutio non potest esse principium locutionis in Angelo secundum Scotum hic, ergo nec una species erit principium productivum alterius speciei. R. negando consequentiam cum Doctore in quodlib. 14. in fine, disparitas est, quia species impressa est talis naturae, ut per se primò sit virtualiter representativa objecti, proinde potest seipsam multiplicare in quolibet intellectu proportionato, sicut multiplicatur sensibilis species in medio, sed actualis notitia non est sic virtualiter representativa objecti, sed tantum sui, objecti autem est tantum formaliter representativa, & quidem intellectui praecise, cui inest.

Quaeres: An Angeli loquantur Deo? R. Affirmative, patet ex Zachariae 1. Respondit Angelus loquens Dominum.

XV. Et aliquando ad solam speciem terminatur.

XVI. Et aliquando ad speciem & intellectionem.

XVII. Angeli loquuntur Deo.

gelum Domini, & dixit; Domine exercituum, usquequod tu non miseraberis Jerusalem? Item ex libro Job. & alibi. Tum quia etiam homines loquuntur Deo, ergo.

Dices: Angelus loquitur producendo in audiente cognitionem ex dictis, sed talem cognitionem non potest Angelus producere in Deo, ut de se patet, ergo non potest ei loqui. R. dist. ma. producendo cognitionem in subiecto apto nato recipere, & pati ab agente creato, concedo majorem; in ente infinito & immutabili, nego ma. & dist. mi. non potest producere ex eo, quod non haberet principia sufficientia in actu primo nego, ex alio capite, concedo. Itaque Angelus loquendo Deo in actu primo verè realiter, & Physicè agit, quia Angelus in actu primo loquitur per memoriam fecundam, ab imperio voluntatis applicatam, hæc verò sunt Physicè in Angelo, ergo: in actu secundo autem locutio Angelus est solum metaphorica & moralis, quia nihil in ipso producit, unde ad instar loquentis se tantum habet in comparatione Dei.

XVIII.
Quali notitia in Angelo audiente causatur.

Quæres 2. An per locutionem in Angelo audiente causatur notitia intuitiva, vel abstractiva? R. neutram, sed aliam tertiam, quæ fidei æquiparatur.

Probatur prima pars: Quia notitia intuitiva fit immediate à re in se existente, ut præsentem, & ad eam sic terminatur, auditio autem immediate causatur à memoria fecunda loquentis, & ad ipsam rem in memoria loquentis habitualiter præsentem terminatur, ergo.

Probatur secunda pars: Quia hæc causatur ab intellectu intelligentis, & à specie impressa, notitia autem per locutionem accepta totaliter causatur à memoria loquentis, non ab existentia rei in specie, ergo locutio non est notitia rigorosè abstractiva.

Probatur tertia pars: Quia non est major certitudo, quando aliquid auditur ab aliquo, quam sit credibilitas dicentis, sed, &c. ergo.

QUÆSTIO II.

An unus Angelus possit pluribus, & de pluribus simul loqui?

I.
Potest plures loqui.

Est extra controversiam, quod Angelus possit uni Angelo loqui, & non alteri, quia loqui est ad alterum conceptum suum dirigere, quocumque fiat modo, sive alii audiant, sive non, quod in sequenti resolvam quæstione, hoc enim hic parum refert, in facultate enim loquentis est dirigere ad hunc suum conceptum, & non ad illum, sicuti, si Petrus cum Joanne in præsentia multorum loqueretur, cum eo tantum diceretur loqui, quia ad eum sermonem dirigeret, licet loquentem plurimi alii audirent, sic Angelus potest causare conceptum in intellectu unius Angeli, & non alterius, quia activum naturale productivum intellectus est subiectum imperio voluntatis, & ideo pertinet ad voluntatem Angeli determinare, ut agat in hoc passum, & non in illud, nempe in

hunc intellectum istius Angeli, & non in illum. Sed dubium est, quot Angelos aliquis alloqui possit, & de quot rebus? Quorum dubiorum resolutiones ex diversitate prima ratione locutionis Angelorum dependet, Scotus hic reliquit rem insolutam, licet moveat; ego

DICO I. Quomodo Angelus loquitur alteri Angelo per productionem conceptus sui à memoria fecunda in intellectu alterius, non potest simul, nisi am loqui, de re una distinctè, de pluribus in confuso. Hæc est satis conformis principiis Scoti. Et probatur: Nullum agens creatum potest simul & semel producere plures effectus sibi adæquatos, sed una intellectio distincta de una re est effectus adæquatus intellectus Angelici, ergo Angelus non potest producere plures, consequenter nec pluribus loqui, quia loquitur per productionem intellectus, ma. patet, nam licet idem Pater possit successivè producere plures filios, non potest tamen eos simul probatur etiam minor: Quia intellectio una distincta, & clara de aliqua re est effectus adæquatus ipsiusmet Angeli loquentis, ita quod in seipso simul non possit plures producere, ergo etiam erit effectus adæquatus respectu alterius Angeli.

Dices: Homo potest simul & semel loqui pluribus, ergo etiam Angelus, cum sit multo perfectior. R. negando consequ. disparitas est, quia vox (vel species ejus) quæ gignitur ab homine, deserit eadem per aërem ad aures audientium, & sic tot possunt audire, quot sunt illi, ad quorum aures deserit, locutio autem Angelica non est res materialis, quæ eadem possit per medium ad plures deseri, sed gignitur solum per actualem actionem, & impressionem factam ab Angelo loquente in intellectu Angeli audientis, unde, cum ipse unam possit solum producere, uni tantum poterit loqui.

Instatur: Scotus videtur supponere, quod idem Angelus possit pluribus loqui, alioquin non quæreret numerum eorum quot possit? ergo. R. Scotum supponere, quod Angelus possit loqui pluribus, ita, ut uni distinctè, & aliis confusè, quemadmodum docet, quod unam intellectio in se distinctam possit semel & semel producere, & plures confusè, quando ergo quærat, quot loqui possit, supponit de locutione distincta, non confusa, nam de hac est conclusio nostra, quod pluribus loqui possit, tot videlicet, quot potest confusè simul producere.

DICO 2. Si locutio Angelorum fiat per activitatem specierum in Angelo loquentis, sic videtur, ut illa ex imperio voluntatis producat similes speciem in alio Angelo, tunc unus Angelus potest simul & semel pluribus loqui. Probatur: Una eademque albedo præfens pluribus oculis, nata est causare plures species in eis, ergo etiam una eademque species Angelica memoriæ fecundæ poterit producere plures in intellectibus præsentium Angelorum, si illi attendere vellent. Verum, tamen

DICO 3. Non potest pro hoc statu determinari, quot Angelus unum loqui possit, qualesque res ipse dem proponere.

Probatur: Quia pro hoc statu non possumus Angelos cognoscere ex propriis principiis secundum propria praedicata, ergo nec possumus eorum activitatem comprehendere, quot & quas intellectiones possint efficere simul.

Probatur secundò: Angeli distinguuntur specie, eorumque virtus activa secundum diversitatem specificam major & minor est, intensior & remissior, sed diversitatem specificam non possumus eorum cognoscere, quia non cognoscimus eorum differentias, ergo nec eorum activitatem.

& idèd nequit locutionem alterius per vocem factam scire, quin prius illius vox ad aures pervenerit suas, unde si loquens modificet vocem suam, quin ad aures alterius perveniat, tunc etiam auditionem & intellectiorem occultabit, non sic autem est in intelligentia Angelorum.

QUAESTIO III.

An Angelus possit alteri in quacunq; distantia loqui?

Sensus quaestionis est primò, an unus Angelus valeat alteri loqui in quacunq; distantia indeterminatè accepta, scilicet finitè in infinitum? Secundò, an in distantia determinatè? Utroq; sensu reddit quaestionem solutu difficilem medium intercedens, quatenus in se non est capax alicujus speciei intelligibilis impressæ, vel expressæ, sicut aer est medium susceptivum specierum sensibilium. Pro quo

Notandum ex Doctore subtili, quòd actio in medium non præcedat naturaliter actionem in terminum, nisi duplici ex causa; aut quia est ejusdem rationis medium & terminus, & tunc prius naturaliter recipitur in medio, sicut passum propinquius naturaliter prius patitur, quàm passum remotius: Aut si est alterius rationis, agens habeat duas formas activas, quarum una naturaliter est prior altera, & secundum illam formam, quæ est prior activà, natum est agere in medium, & secundum alteram in terminum. Exemplum primi est, quando Sol illuminat partes medii. Exemplum secundi, quando Sol generat mineram in visceribus terræ, vel vermem in terra, & illuminat medium interpositum, his duobus modis exceptis, dicit Scotus, quòd tunc agens non agat prius in medium, quàm in terminum, sed statim in terminum, & sic potest Angelus unus alteri loqui etiam distant. Verùm

Dico I. Non potest unus Angelus alteri loqui indeterminatè, scilicet, finitè in infinitum. Probatur: Quia Sphæra activitatis cujuslibet agentis creati commensuratur quantitati virtutis illius, sed Angelus habet finitam virtutem, ergo. Confirmatur; quia Soli Deo ratione infinitatis suæ competit sic agere, ergo nulli creaturæ competere potest. Sed

Arguitur in contrà: Ad actionem spirituales merè accidentalis est præsentia localis, ergo potest fieri in quacunq; distantia, cum passum non obsistat, sed potius perfectiorem illam appetat, sed locutio inter Angelos est spiritualis, ergo. Confirmatur: Corpora interjacentia non impediunt illam actionem spirituales, quia non transit per illa corpora, ergo. R. dist. ant. præsentia localis est accidentalis, quando terminus actionis non dependet à passu, concedo: Si dependeat, nego ant. tunc enim passum debet esse determinatè præsens intra Sphæram activitatis agentis. Ad confirmationem R. dist. etiam ant. corpora interjacentia non impediunt actionem, ex eo capite, quòd non transeat, concedo, ex alio capite, videlicet, quia passum extra Sphæram activi-

V. Potest uni loqui potius quàm alteri. Dico 4. Angelus potens loqui pluribus, potest etiam uni loqui potius, quàm alteri ex illis, licet sint æqualiter præsentis.

Probatur: Unus Angelus loquitur alteri per imperium voluntatis, applicando eadem memoriam suam secundam ad producendam in intellectu audientis cognitionem, ergo pro libitu potest in uno & non in alio per locutionem causare talem cognitionem.

Probatur secundò: Locutio non est sola manifestatio conceptus objectiva, sed actio realis terminata ad auditum formaliter recipientem noticiam, tanquam terminum illius intrinsicum, sed illa actio non est tota naturalis, sed voluntaria, ergo potest causare in uno, & non in alio: Hinc est, quòd si unus Angelus loqueretur pluribus per productionem cognitionis, ut dicebat prima conclusio, tot essent locutiones, quot essent Angeli audientes, distinctæ vel confusæ, prout ex virtute sua Angelus natus esset eas producere, secundum commensuratam perfectionem.

Dices: Angelus vel loqueretur publicè, vel secretò, neutro modo posset; ergo. Probatur minor: Non secretò, quia supra dixi, in Angelis non esse secreta cordium: Si publicè, ergo Angelus alter audiret, consequenter non posset loqui uni, & non alteri. R. negando mi. quia utroq; modo ad invicem loqui possunt, nam, licet non sint in Angelis secreta cordium, & consequenter non possit impedire, quin alter videat, si Deus concurreret, attamen potest alteri loqui, ut unus tantum audiat, & non alter, magna est enim disparitas inter locutionem, & visionem, & auditionem, quod ex superius dictis colligendum relinquo. Sed

VI. Instabis: Si alii Angeli præsentis intelligent ea, quæ dicuntur ab alio, vel intelligere possint, si velint, jam illa locutio non erit secreta, sed publica. R. visionem semper futuram publicam, si Deus velit concurrere, non tamen locutionem, quia hæc ex voluntate Angeli applicatur uni, & non alteri, unde semper dico, quòd alii præsentis viderent, nego autem, quòd audirent; disparitatem quære ex superioribus. Verùm

Urgebis: Potest unus homo alteri loqui, quin tertius cognoscat & intelligat, ergo etiam debet Angelus aliquid ultra concedi. R. negando consequ. disparitas est, quia homo pro statu isto intelligit dependentè à sensibus,

I.

II.

III.

Non potest loqui in quacunq; distantia.

activitatis agentis constituunt, nego ant. & consequentiam.

Dices: Hoc videtur esse contra Scotum, quia in reportatis dicit, quod unus Angelus possit alteri distantiori loqui, & non propinquiori, quia utitur lingua pro non lingua, medio pro non medio, quia memoria est principium locutionis per voluntatem applicata, ergo potest per istam applicationem etiam in infinitum distantiori loqui. **R.** negando consequens, quia Scotus loquitur ibi de Angelo distante & propinquo intra sphaeram activitatis loquentis, quae magna est capiens Angelos multos, ex quibus per applicationem poterit distantiori, & non propinquo loqui. Hinc

IV.
Non requiritur contactus localis.

Dico 2. Ut unus Angelus alteri loquatur, non requiritur ullus contactus localis. Hæc est Doctoris sub. 2. d. q. q. 2. §. Ad questionem. Et

Probatur cum eo primò: Quandoque in actione medium non est ejusdem rationis cum termino aequaliter receptivum, & causa agens non habet duplicem formam, per quam agat, quarum una prius naturaliter egrediatur, quam altera, etiam actione diversae rationis, tunc nullo modo præcedit actio in medium, quam in terminum, sed sic est inter Angelos, ergo. **Probatur minor:** Quia medium distans inter Angelos non est natum recipere actionem, quam recipere potest Angelus audiens, cum sit corporale, & intelligere per Arist. est actio incorporea & inorganica; nec etiam habet duplicem formam, per quarum unam prius agat, quam per alteram, ergo.

Probatur secundò: Potest Angelus inferior seipsum intuitivè cognoscere, ergo etiam Angelus superior sic valet eum cognoscere, quia perfectio possibilis inferiori non repugnat superiori, sed Angelus superior potest ab inferiori distare, ergo non requiritur contactus localis.

Probatur tertio: Si Deus non esset, per impossibile, ubique per suam essentiam, & esset tamen omnipotens, tunc essentia non esset præsens visceribus, vel centro terræ, & tamen posset creare aliquid in visceribus, vel centro terræ, sed tunc ageret & produceret aliquid in extremo, absque eo, quod ageret in medium, ergo distantia localis non impedit etiam in Angelis.

Probatur quarto: Sol defæctò causat vermem, vel aliam substantiam generabilem, & corruptibilem, & tamen actione illius rationis, scilicet generationis, non agit in medium, nec actione alterius rationis, nisi quia Sol habet aliam formam activam, scilicet qualitatem, per quam natus est agere prius aliquo modo, quam per suam formam substantialem, sicut alteratio præcedit generationem.

V.
A Deo est præfinita distantia.

Dico 3. A Solo Deo præfinita est determinata distantia, vel ab eo certò scita, in qua unus Angelus potest alteri loqui. Patet ex dictis supra.

QUÆSTIO IV.

Quid sit illuminatio, & quomodo à locutione differat?

Illuminatio locutionis species, de se in pluribus cum ea convenit, sine convenientia tamen, quemadmodum fieri solet in omnibus generibus & speciebus, unde, quæ particularia erunt in hac, & sequentibus questionibus, exanimabo, & inprimis contra Durandum, qui licet in modo, in re negare non audeat, suppono dari illuminationem inter Angelos, quod tam certum esse puto, ac certum est, eos loqui, unde pro prima parte tituli

Dico 1. Illuminatio bene definitur, quod sit locutio de supernaturali vero, in esse secundo perfectiva. Ita ex Doctore sub. in 2. d. q. q. 2. Probatur, quia constat genere & differentia, ergo bene definitur: Probatur ant. *Locus habet rationem generis; colligiturque illuminationem esse locutionem,* tum ex D. Paulo ad Ephes. 3. dicente: *Mihi omnium sanctorum ministerio data est gratia, illuminare omnes, qui in dispensatio Sacramenti abscondit, à secundo in Deo, id est, mihi data est gratia, annuntiandi & predicandi vobis Evangelium.* Tum ex D. Gregorio lib. 2. Moral. cap. 4. dicente, *Loquitur Dominus ad Sanctos Angelos eo ipso, quod eorum cordibus occulæ in visibilia ostendat, quod est dicere, illuminat Deus Angelos.* Per vero supernaturali ostenditur differentia præcipua illuminationis, respectu locutionis, quia hæc est semper de alio quo supernaturali, vel saltem dependente à libera Dei voluntate & dispositione. Dicitur in esse secundo perfectiva; Non quod locutio etiam non sit Angelici intellectus magna perfectio, nam si locutione careret, esset utique valde imperfectus, sed comparativè, quia perficitur modo indebito, est enim illuminatio deus, quæ Deus liberaliter creaturis & Angelis de Theauris suis communicat, quæque connaturaliter non cognoscunt, unde magis perficit intellectum, quam illa, quæ connaturaliter cognoscere potest, sed in contrâ

Arguitur: Diffinitio assignata non distinguit illuminationem à locutione, ergo non est bona. Probatur ant. locutio enim est perfectiva intellectus Angelici, ergo. **R.** negando ant. cujus probationem distinguo, locutio est etiam perfectiva, secundum quod, & per accidens, concedo ant. simpliciter, & quod per antonomasiam, ex eo, quod faciat modo indebito naturæ, nego ant. & cons.

Instatur: Illud obiectum, quod illuminationem à locutione distinguit, est valde obscurum & ambiguum, ergo non potest simpliciter dici perficere intellectum. Probatur ant. quia dicitur à Scoto *excellens*, & tamen quanta sit excellentia, non explicat; si dicitur explicari per tò *intellectum perfectivum*, est incontra, quod, cum Angelus secreta sui cordis alteri revelat, illum non illuminet, & tamen eorum intellectum verè perficit: Et si dicatur iterum illuminationem magis perficere; illud non subsistit, quia majus vel minus intra eandem speciem eam non variat, nec facile assignari potest.

est, quisnam sit ille gradus magis varians. Verum R. Totum hoc argumentum pomposum esse, sed nihil urgere, quia tò intellectus perfectiva est vera differentia illuminationis à locutione, & licet revelatio cordis secreti etiam perficiat, illud secretum est tamen naturaliter intelligibile, objectum autem illuminationis non sic, unde non tantum dicitur intellectum perficere, sed etiam purgare intellectum illuminati.

sed illuminatio semper fit, saltem quoad objectum complexum, per conceptum actualem, ergò. Dixi saltem quoad objectum complexum, quia quoad incomplexum, si esset de aliqua re habitualiter ignota, posset etiam speciem simul acquirere.

Probatur denique: Quòd etiam differat ex modo producendi; Quia locutio semper prius producit in Angelo loquente, per illuminationem verò nihil Angelus illuminans in seipso producit, sed tantum in alio, quem illuminat; illuminans verò recipit à Deo immediatè aliquid ab ipso in intellectu suo productum.

VII.

QUÆSTIO V.

Quomodo fiat illuminatio in Angelis?

Circa illuminationem tot, tamq; diversæ sunt sententiæ, ac circa locutionem, tres tamen sunt solemniores; Prima dicit illuminationem fieri per simplicem propositionem externam veritatis, de qua est illuminatio, absq; eo, quòd imprimat aliquid Angelo illuminato, sicut Magister illuminat discipulum, ex eo, quòd ipsi proponat veritatem discendam, absq; eo, quòd aliquid effectivè in ipso producat. Ita Vasquez plures profert citans. Secunda est, illuminationem fieri per productionem alicujus luminis in intellectu illuminati, quod tamen hujus sententiæ Authores variè inter se explicant, aliqui enim putant, esse aliquem radium supernaturalem, alii, esse lumen supraaaturale adjuvans intellectum, alii, esse lumen aliquod naturale intendens, alii, ex eo, quòd alter Angelus cum eo effectivè concurrat: alii aliter. Tertia sententia est Doctoris subtilis, Angelum unum illuminare alterum producendo in ipso intellectionem aliquam, per quam moveatur ad cognoscendam rem clariùs in se illuminante, & clarissimè in verbo. Eum sequuntur sui, Interim

i. Diversitas opinionum.

Dico I. Illuminatio non fit per simplicem propositionem externam veritatis, de qua dicitur fieri illuminatio.

II. Non fit per simplicem externam propositionem.

Probatur primò Ex D. Augustino nostro, pluribus in locis, ubi docet illuminationem fieri per productionem alicujus effectus ab illuminante in illuminato, ut concione 18. in Psal. 118. ubi dicit: Potest quidam aliquid agere Angelus in mentem hominis, ut capiat lucem DEI & per hanc intelligat, sed ita dicitur intellectum dari homini & quasi, ut ita dicamus; intellectuare hominem, quemadmodum quisq; dicitur lucem dare Domui, vel domum illuminare, cui facit fenestram. Et infra: DEUS autem & mentem hominis rationalem atq; intellectualem fecit, quæ possit capere lumen ejus, & Angelum talem fecit, qui operari possit ad aliquid, unde ad capiendum lumen DEI mens adjuvaretur humana. Sed qui facit fenestram; non tantum aperit

Zzzzz viana

IV.

Ex quibus capitibus formalis illuminatio à locutione,

Dico 2. Differentia illuminationis à locutione potest desumi, tam ex parte objecti materialis & formalis, quam ex parte termini & modi producendi. Hanc colligo ex Scoto hic: Et per tò ex parte objecti materialis & formalis excluditur differentia primò à nonnullis assignata, quòd locutio indifferens sit ad verum & falsum, illuminatio autem tantum fiat de vero, hæc enim differentia locum non habet in Angelis beatis, qui semper verum loquuntur, non tamen semper illuminant. Excluditur secundò, quòd locutio fiat de re indifferenter nota vel ignota, illuminatio verò semper de re ignota: Quia homines, Dæmones & Angeli frequenter loquuntur de rebus ignotis. Hoc prænotato

V.

Probatur Conclusio quoad partem eandem, Angelus non illuminatur in naturaliter notis, vel noscibilibus cujuscunq; sint ordinis, quia hæc res non subterfugunt latitudinem objecti naturaliter motivi intellectus Angelici; ergò illuminatio est præcisè de rebus futuris, vel à decretis Divinæ voluntatis, vel à Divina revelatione pendentibus, hinc illuminatio nunquam est de universalibus, sed semper de particularibus.

Probatur secundò: Scientia per illuminationem non est evidens ex parte rei, quia de rebus evidenter notis Angelus non indiget illuminari; ergò illuminatio bene differt à locutione per objectum materiale, ut probat prima ratio; & etiam per formale, quia objectum adequatum illuminationis est verum revelatum, ita videlicet, ut res latens sit objectum materiale, revelatio verò formale, Exempli gratià, supposito, diem judicii esse materiam illuminationis, illuminatio nequit cum certitudine naturali hanc veritatem ostendere illuminato, cum nec ipse cum certitudine tali cognoscat; ergò debet sub revelatione Divina illam accipere.

Dices: Angeli sunt extra statum viæ non capaces assensus fidei, sed verum sub revelatione est objectum fidei omninò obscurum; ergò non est objectum illuminationis in beatis Angelis. R. dist. maj. respectu objecti primarii, concedo: respectu aliorum ab objecto primario, nego: Quia quoad secundaria objecta puto Angelum omninò esse capacem actus fidei.

VI.

Probatur secunda pars Conclusionis: Quia locutio quandoque fit per solum actum & conceptum, quandoque per hunc & speciem; & quandoque per solum speciem; F. Amandi Hermann Metaphysica.

viam luci & tollit impedimenta, sed etiam magnum aliquid efficit in domo, eam fodiendo, mutando &c. ergo etiam Angelus illuminans aliquid in illuminato efficit. Similiter probat intentum altera autoritas, nam si aliquid Angelus operatur, unde ad capiendum lumen Dei mens adjuvatur, quia hæc operatio debet terminari ad aliquod productum in aliquo subiecto, tunc quæro, in quod tendat, certe non in aliud, quàm in intellectum Angeli audientis.

Probatur etiam omnibus rationibus, quibus probatur est locutionem non fieri per simplicem propositionem, nec exemplum de Magistro & discipulo aliquid valet, quia Magister non illuminat discipulum, sed accommodat objectum capacitati eius.

III.
Nec per productionem alicujus luminis.

Dico 2. Illuminatio non fit per productionem alicujus luminis, sive naturalis, sive supernaturalis in intellectu illuminati. Hæc est contra Thomistas.

Probatur primo: Quia illud lumen, vel esset intentus lumen, vel novum, vel per concursum amborum intellectuum ad eandem intellectionem producendam, ratione cujus concursus diceretur illuminatus confortari & roborari; sed neutrum dici potest, ergo: probatur min. Non primum: Quia intellectus angelicus est substantia non susceptivus magis & minus: Nec etiam secundum, quia secundum Thomistas, Angelus non est passivus ab aliquo agente creato, recipiendo aliquam speciem vel objectum; ergo multo minus aliquid lumen: Non deniq; tertium, tum quia una intellectio non est nata produci, nisi ab uno intellectu, & si duo concurrant, duæ erunt intellectiones, quarum una non adjuvatur ab altera; tum quia in agentibus corporalibus unum agens non confortatur ex concursu alterius, nisi ipsam aliquid recipiat a concurrente.

IV:

Probatur secundò Conclusio, quod nullum novum lumen producatur in illuminatione. Quia, sicut substantia Angeli non potest suscipere aliquid luminis naturalis, ita nec intensiorem per luminis superioris aggregationem, quia, vel illud lumen, seu virtus esset accidens intellectui & tunc nihil juvaret, quia intellectus est potentia vitalis substantialis, non accidentalis; ergo si prius, quantum ad essentiam substantialem intellectus Angeli erat improporcionatus, etiam post additionem illius luminis accidentalis esset improporcionatus. Vel deniq; substantialiter uniretur, & tunc intellectus Angeli substantialiter mutaretur, & corrumpereur, quod est absurdum; sequi tamen patet, quia, si intellectus meus ab extrinseco agente substantialiter augetur in claritate & efficacia intelligendi, procul dubio substantialiter mutaretur.

Probatur tertio: Nullum agens creatum potest infundere lumen naturale, vel supernaturale alicui potentie, per quod confortaretur ad agendum, vel intelligendum, ergo: probatur ant. Non naturale, quia illius solius est habitum lumen intendere, cujus est causare

ex Aristot. 2. Eth. Sed intellectus Angeli creatur à Deo solo; ergo ille solus potest augetur lumen supernaturale etiam solus Deus producit, ergo.

Dico 3. Illuminatio fit per productionem cognitionis actualis in intellectu illuminati à mensura secunda illuminantis. Ita Doctor subtilis.

Probatur: Quia locutio fit sic, quod confirmatur ex illo Psal. 41. *Erudavit os meum, &c.* Sed illuminatio est quædam locutio, ergo.

Probatur secundò: Non possum dici sanus per actum medici intelligentis morbum & disponentis de infirmitate, sed per sanitatem in me existentem & causatam, ergo nec potest dici Angelus illuminatus per actum alterius intelligentis, sed per aliquem in ipso productum.

Probatur tertio: Lumen dicitur perfectius & presens notitia actualis; ergo veritas per productionem eius diceretur Angelus illuminari. Objectiones in contrarium desumuntur ex dictis de locutione.

QUÆSTIO VI

An Angeli superiores illuminent inferiores & econtra?

In hac materia Doctor subtilis in scripto citato secundo d. 9. q. 2. sub Littera L. m. fol. 482. coincidere primò videtur cum sententia Durandi afferentis, Angelos omnes immediate illuminari à Deo, & in tantum dici unum illuminari ab alio, in quantum unus alium præcedit in dignitate & perfectione. Secundo cum sententia dicentium, Angelos illuminare alios tantum dispositivè, ait enim, superiorum posse dispositivè agere, ut videat aliquid in verbis, nam illa auditio (per illuminationem facta) disponit, ut audiens convertat se ad intellectum loquentis & ibi videat illud, de quo loquitur loquens, & postmodum ad verbum. Pro quo

Notandum ex eodem Doctore supra, & in reportatis lib. 2. duplicem dari illuminationem dispositivam unam & inchoatam, alteram verò completam perfectam, per modum termini, quem habet illuminatio dispositiva: quod ab eodem declaratur dicendo; quod Angelus superior à Deo immediate illuminatus, per claram visionem alicujus mysterii, præcedit notitiam actualem in intellectu illuminati, obscuram tamen & imperfectam per actum fidei Angelicæ, proponendo tale mysterium certum, tanquam sibi immediate revelatum, auditio ergo hæc disponit audientem, ut se convertat ad intellectum illuminantis & ibi videat, de quo loquens & illuminans loquatur, que visio auditio est perfectior, secundò eadem visio & auditio disponit, ut videns tale objectum in intellectu Angeli illuminantis obscure & imperfectè

adhuc, convertat se ad id clarè videndum in verbo, ad quam visionem agit tantum dispositivè, quia efficit, ut Angelus se convertat ad clarè videndum in verbo, quod obscurè vidit in Angelo illuminante, quemadmodum aliquis imperfectè videns rem in speculo imperfecto, desiderat illud videre in speculo perfecto, unde non fit illuminatio in Angelis, eorum oculos sanando, aut removendo aliquod impedimentum, ut aliqui fingunt; sed ad tollendam vel simplicem nescientiam, vel ignorantiam, aut errorem.

III. Notandum secundò: Deum ordinate suas illuminationes perfectas & completas disponere, ordinateq; distribuere immediate, immediate causa, mediatè verò & ordine duorum effectuum ab eadem causa procedentium, cum hoc ordine, quòd uni præsупponitur alter, in casu isto Angeli inferiores non possunt illuminari à Deo, nisi illuminationis superioribus. Si verò sermo sit de illuminationibus imperfectis & dispositivis, ordine causalitatis, inferiores illuminantur immediate à superioribus, quibus acceptis convertuntur ad accipiendas illuminationes perfectas, quamvis non negem, DEUM posse absolute (& forte etiam fecisse;) Angelos inferiores illuminare, non illuminatis superioribus, ut mox infra dicam, interim pro Conclusionem

IV. Dico I. Deus aq; primò & per seipsum complete, & perfecte illuminat omnes Angelos superiores & inferiores, cum ordine præsупpositionis unius effectus ad alium. Hæc deducitur ex Scoto supra.

Deus aq; primò illuminat omnes Angelos complete.

Probatur: Angelus illuminatus per revelationem claram myserit, naturaliter illi occulti, illuminat inferiores, sicut Sol partes remotas per propinquiores illuminat; ergò, sicut idem Sol illuminat priorem & posterio-rem, ordine se tenente tantum ex parte effectuum, quatenus ponit primò illuminationem in parte propinquiori, quam remotiori, ita idem Deus illuminat Angelum superiorem & inferiorem, prius tamen superiorem, quam inferiorem.

Probatur secundò Ex autoritate D. Dionysii de cœlesti Hierarchia cap. 2. & Athanasii lib. de communi Essentia dicentis: Quemadmodum discrimen ordinis in supernis potestibus cognovimus, ita quoq; stationis & scientia discrimina sunt: sunt Throni, sunt Cherub, atq; Seraph, qui sine ullo mediatore, aut interprete à Deo condiscunt, isti enim sunt Angeli assistentes, qui in hoc distinguuntur à ministrantibus, quia primi discunt immediatam habitudinem ad Deum, à quo in suis arcanis illuminantur, ministrantes verò indigent ministerio aliorum Angelorum. Hinc

V: Dispositivè primò perfectiores.

Dico 2. Ordine causalitatis imperfectè & dispositivè illuminantur regulariter Angeli inferiores per superiores. Est communis & colligitur ex Patribus passim, Augustino supra D. Bernardo lib. 5. de Considerat. cap. 4. ubi dicit: Patemus Cherubim ex ipso sapientia fonte, ore Altissimi haurientes, & refundentes fluentia scientia universis civilibus suis, &c.

F. Amandi Hermann Metaphysica.

Probatur Conclusio primò:

Ex ordine & subordinatione essentiali inter Angelos ad invicem spectatos, ut sunt entitative & specificè superiores & inferiores.

Secundò: Ex ordine Divinae providentia, quæ taliter gubernat universum, per superiores regendo & dirigendo inferiores; ergò etiam in ordinatissima Republica Angelorum.

Tertiò: Quia materia illuminationis sunt effectus contingentes dependentes à libera Dei voluntate & dispositione, sed nullus Angelus potest ejusmodi effectus certè & evidenter cognoscere; ergò neque alteri certè & evidenter revelare; ergò illuminabitur tantum imperfectè & obscurè, sicut nos de rebus fidei illuminamur, cui succedit clara visio, quæ videbimus perfectissimè, quod utiq; de Angelis quoq; sentiendum, & expressè tradit D. Bernardus 5. de Considerat. cap. 1. dicens: Creatura Cœli illa est, præstò habens, per quod potius ista intueatur. Videt verbum & in verbo facta per verbum. Negq; enim, ut vel ipsa noverit, ad ipsa descendit, quæ ibi illa videt, ubi longe melius sunt, quam in seipsis. Sed in contrarium

VII: Solvitur Aq; sicut.

Opponitur Autoritas D. Dionysii de cœlesti Hierarchia cap. 7. & 8. dicentis: Seraphim perfectissimâ luce, & potentissimâ trahunt ad se agmina Angelorum inferiorum; ergò non tantum dispositivè & cap. 15. Angelus unicam intelligentiam, quam à diviori traditam accipit, in quadam dividit atq; amplificat, ergò. R. negando conseq. Nam Angeli superiores potentissimâ luce trahunt ad se inferiores dispositivè, quantum ipsis possibile est, non verò simpliciter & complete, quod sola visio præstat, ex Scoto dicente supra, sicut enim non omni intellectio est simpliciter perfectio Angelici intellectus, sed visio verbi & non visio quidditatum, sed visionem Angelus superior producere in alio non potest, utpote quæ non substat causalitati creatæ, ergò. Ad secundam autoritatem dico, eam non intelligendam de eodem illuminationis gradu, sed de diverso, quia Angelus superior multiplicat notitiam, eam accommodando captui inferiorum, ita ut excitentur ad convertendum se ad verbum. Reliqua argumenta non sunt magni momenti

Dico 3. Angelum inferiorem absolute illuminari à Deo posse de aliquo mysterio, non illuminato tamen superiori.

VII: Potest illuminari inferior non illuminato superiore.

Probatur primò: Quia nulla apparet repugnantia.

Secundò: A factò, quia Gabriel ad tertiam Hierarchiam pertinet, secundum mellifluum Doctorem Bernardum, qui tamen docet in homilia 1. supra missa est, ipsi revelatum fuisse mysterium incarnationis, latens Angelos primæ & secundæ Hierarchiæ, imò etiam omnibus aliis Angelis occultum, & quamvis in tractatu ad Hugonem de S. Victore dicat, hoc ad minus verum esse de circumstantiis quibusdam Incarnationis, hoc non obest, quia sequitur, quòd DEUS etiam illas revelaverit Gabrieli,

Zzzzz 2 & non

& non aliis, quod sufficit. Fateor tamen, id ordinariè non contingere. Sed pro Thomistis

VIII. Argumentum in oppositum.

Arguitur: Ordinariè Lex Divinæ Providentiæ exigit, ut non illuminentur Angeli inferiores, non illuminatis prius superioribus; ergò nequit aliter fieri: probatur conseq. Illa lex est omninò naturalis, & secundùm rei exigentiam; ergò est omninò indispensabilis. R. negando conseq. cum sua probatione, quia leges secundùm quas Deus operatur ad extrà, sunt omninò præfixæ à Divina voluntate, & fiunt secundùm rei exigentiam secundùm quid tantùm non absolute.

Instatur: Ordo conveniens substantiis spiritualibus nunquam prætermittitur à Deo, quia nequit illum naturaliter mutare cum sit omninò naturalis secundùm naturalem differentiam Angelorum; ergò contra illum nequit Deus illuminare inferiorem, non illuminato superiore. R. quòd hæc sicut & prior ratio concludit defædò, non verò de possibili, regulariter, non interdum; Deinde ad probationem concedo, Deum non posse illum ordinem mutare in actu primo, nego tamen, quòd non possit eum immutare in actu secundo.

Urgetur: Si immutaret in actu secundo, Deus faceret injuriam angelo, & etiam injustè operaretur. R. negando sequclam; Illud enim justum secundùm Scotum in 4. d. 46. q. 1. quod à Deo est volitum, è contra quod à Deo

non est volitum injustum, juxta illud D. Anselmi in Profologio cap. 12. Illud est justum, quod tu vis, injustum, quod non vis Dominæ. Generaliter Dei ad creaturam non est justitia.

Dico 4. Angelum inferior, quantum est de se, potest dispositivè illuminare superiorem, ut defædò illuminatio perfecta de ipsa sequeretur, si angelus superior vellet eam recipere.

Probatur: Illuminatio est species locutionis, differens objectivè tantùm & formaliter, sed angelus inferior potest loqui superiori; ergò etiam eum illuminare.

Dices: Inferiores nequeunt docere superiores, cum altiori modo, ac universaliorintelligant superiores, quam inferiores: ergò. R. negando ant. cum assumpto, est enim contra illud Divi Pauli ad Ephesios 3. Ut innotescat Principatibus, & Potestatibus in caelestibus per ecclesiam multiformis gratia Dei; Ex quibus verbis Sanctus Hieronymus & Anselmus colligunt, ex sapientia Evangelica etiam Angelos proficere, quidum etiam Christus, vel per se, vel per Apolos instrueret Ecclesiam, plurima secreta didicerunt Angeli, quæ ignorabant antea, ergò ab homine angeli discunt, quare nequibunt ab inferioribus superiores discere? Hoc semper intelligendum extraordinariè, & de potentia Dei absoluta, regulariter enim & ordinariè oppositum contingit.

DISPUTATIO V.

DE LOCO ET MOTU ANGELORUM

Disputatio hac purè ad Philosophiam pertinet, quam proinde aliqui sua tractant, ut omniarepetant, ego omnia, qua de natura loci & motus, de multiplici divisione, de spaciis & aliis similibus dici possent, ex dictis supponam & ea, qua particularia erunt, explicabo; Sit igitur

QUÆSTIO I.

An Angelus sit in Loco & an per operationem?

I. Opiniones diversæ.

Non defuerunt olim aliqui,

qui negarent Angelos esse unquam præsentés loco corporeo, verè & propriè, secundùm suam substantiam, sed tantùm abusive, quos sequitur Hervæus & videtur etiam esse Thomistarum, dum asserunt, Angelos esse tantùm in loco per solam operationem, quæ est difficultas & secunda pars tituli; Sensus tamen ejus esse potest duplex: Primò, an Angelus secundùm propriam suam substantiam sit in loco corporeo, vel potius substantia Angeli non sit præsens loco corporeo, sed tantùm ejus operatio, & ratione operationis Angelus dicatur esse in loco, licèt substantia distet à loco. Secundò, supposito, quòd Angelus sit in loco corporeo secundùm substantiam, ita, quòd substantia ipsa sit præsens loco, ratio tamen, fundamentalis quare sit in lo-

co, non sit substantia, sed operatio, ita, quòd, si circumscriberetur ab Angelo operatio, substantia Angeli non posset esse in loco? Circa quam materiam diversimodè variant Auctores, quomodocunq; tamen explicetur ab eis, difficultatem sentiunt, ego utrumq; modum improbo cum Scoto &

Dico I. Angelus est verè, propriè & realitè præsens loco corporeo, per suam propriam essentiam & substantiam. Ita Scotus 2. d. 2. q. 5. & 6. Scotistæ, Nominales & Neoterici.

Probatur primò ex Scriptura: Quæ frequenter docet, Angelos aliquos esse in Cælo, alios in inferno & alios in aère, quos etiam Rectores Tenebrarum harum vocat: Sic Christus Dominus aliquos Demones misit in desertum. Sic Tobix 8. dicitur: Tunc Raphaël Angelus apprehendit Demonium, & relegavit illum in desertum superioris Ægypti: sic Apoc. 20. dicit Joannes, se vidisse Angelum descendentem de Cælo, habentem clavem abyssi, & custodiam magnam in manu sua & appre-